

Høringsinnspill fra Global Campaign for Education-Norge til statsbudsjettet 2024 – utenriksdelen

Utdanningsnettverket GCE-Norge består av følgende organisasjoner som kjemper for retten til utdanning: ADRA Norge, Atlas-alliansen, Den norske UNESCO-kommisjonen, Digni, Flyktninghjelpen, Hei Verden, Norges Handikapforbund, Operasjon Dagsverk, Plan International Norge, Redd Barna, Right to Play Norway, SAIH, Sex og Politikk, Skolenes Landsforbund, SOS-barnebyer, Strømmestiftelsen, UNICEF-Norge og Utdanningsforbundet

Utdanning er en grunnleggende menneskerett i seg selv, og også en **nødvendig forutsetning for styrket realisering av alle menneskerettigheter og bærekraftig utvikling**. God og relevant utdanning legger grunnlaget for god helse, inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, likestilling, næringsutvikling, sysselsetting, bekjempelse av ulikhet, tilpasning, reversering av klimaendringer og for et sterkt og levende demokrati. Dessverre ser vi en økning i antall barn som ikke går på skole i Afrika sør for Sahara. Med en 12 millioners økning fra 2021 til 2022 er det nå en kvart milliard barn som ikke går på skole globalt, ifølge UNESCO. Og svært mange av de som faktisk går på skolen lærer lite. Verdensbanken viser til at 7 av 10 tiåringer i verden ikke kan lese og forstå en enkelt tekst i 2022. Det er en økning med 15 prosentpoeng fra før pandemien. Og igjen kommer dessverre Afrika sør for Sahara dårligst ut der nærmere 9 av 10 tiåringer ikke behersker dette. I tillegg til dette er antallet angrep på utdanning økende, i 2022 ble over 3000 angrep registrert, dette er en økning på 17% fra året før.¹ Barn som lever i krise og konflikt er svært utsatte, og utdanning er et av de viktigste verktøyene for at de skal få tilgang til sine rettigheter.

Vi ser med bekymring på en fallende støtte til utdanningsbistand globalt². Norge er blant de aller verste i denne klassen de siste årene. Tall fra Norad viser at norsk støtte til global utdanning totalt ble redusert med om lag 20 % fra 2021 til 2022³. Én av fem utdanningskroner forsvant fra ett år til et annet. Utdanningen finansieres av mange poster. Det er særlig verdt å merke seg at utdanningsposten (kap 161, post 70) på statsbudsjettet, som blant annet finansierer Unesco og Unicefs arbeid, har blitt redusert med nesten en milliard i denne stortingsperioden. Vi håper at bunnen er nådd da det var en liten oppgang sammenlignet med revidert statsbudsjett for 2023, men fortsatt langt unna der vi mener Norge burde være.

Vi har følgende forslag til merknad:

Komiteen ber regjeringen øke utdanningspost 70 kapittel 161 med 982 millioner kroner for å sikre samme nivå som i vedtatt budsjett 2021 og en fortsatt sterk utdanningssatsning.

---

¹ <https://mailchi.mp/protectingeducation/alarming-increase-in-attacks-on-education-worldwide?e=f3a8d210c6>

² Global utdanningsbistand falt med sju prosent fra 2020 til 2021 i følge de nyeste tallene fra Verdensbanken <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/83e58d3341493b223668bb9d6cb7e9c2-0140022023/related/EFW-2023-Report-oct9v2.pdf>

³ <https://www.panoramanyheter.no/bistandsbudsjettet-utdanning-utdanning-og-forskning/er-bunnen-nadd-for-utdanningsbistanden/347608>

Gratis universell utdanning er en grunnstein i den norske velferdsstaten. Dette gjenspeiles i Norges innsats for utdanning i utviklingssamarbeidet. Norges merverdi kommer til uttrykk blant annet i synet på inkludering og at vi tar avstand fra kommersialisering av grunnutdanning. Det er avgjørende at kvalitetsutdanning er tilgjengelig for alle, ikke bare for dem som kan betale. Norsk bistand støtter fremdeles profittbaserte skoler gjennom Norfund.⁴ Slik bistand er ikke rettighetsorientert, støtter ikke de mest marginaliserte og risikerer å svekke nasjonale utdanningsystemer. Barnekonvensjonens artikkel 28a er tydelig på at grunnutdanning skal være gratis og tilgjengelig for alle⁵! Hurdalsplattformen fremhever regjeringen spesifikt ikke-profittstyrte løsninger i utviklingspolitikken. En naturlig konsekvens må være at norsk bistand ikke går til profittbaserte skoler i utviklingsland gjennom Norfund, noe Stortinget kan sende mye sterkere signaler på enn de gjør i dag.

Vi har følgende forslag til merknad:

Komiteen ber regjeringen legge til rette for at Norfund trekker seg ut av den kommersielle skolesektoren ved å be det statlige investeringsfondet trekke seg fra investeringer i Bridge Academy.

Som nevnt over er det en utfordring å vite nøyaktig hvilken sum regjeringen foreslår skal gå til utdanning. Mange andre poster har midler som går til utdanning, blant annet innenfor posten til sivilt samfunn. Samtidig er det innenfor regionbevilgninger noen bevilgninger som har et utdanningspreg. Derfor ville det være fornuftig om budsjettet i større grad tydeliggjør de tematiske satsingene slik man gjorde i statsbudsjettet for 2019, med plantall for hver sektor⁶. Vi foreslår følgende komitemerknad:

Komiteen ber regjeringen bedre tydeliggjøre de tematiske satsingene, slik at det blir lettere å se hvor mye penger Norge faktisk bruker på ulike sektorer og dermed en bedre demokratisk debatt.

---

⁴ Gjennom investeringsfondet Novastar har Norfund investert i Bridge Academy <https://www.norfund.no/investment/novastar-ventures-east-africa-fund/>. Denne globale skolekjeden har blant annet blitt kastet ut av Uganda, men opererer i flere afrikanske land <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/uganda-govt-to-close-bridge-international-academies-schools-over-education-quality-sanitation-concerns/>

⁵ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

⁶ Side 20 i dette dokumentet https://www.regjeringen.no/contentassets/c910991af9c0483db9edc50fca4b9049/no/pdfs/prp201820190001_udddpdfs.pdf